

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire în Republica Moldova (CLEP)

Raport inițial

Titlul proiectului	Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire (CLEP)
Buget	2.225.000 Euro: 89,89% Uniunea Europeană și 10,11 % Consiliul Europei
Implementare	Secția Crime Economice și Cooperare (SCEC) Direcția acțiuni contra crimei Direcția Societate Informațională și Acțiuni împotriva Crimelor Direcția Generală a Drepturilor Omului și Statul de Drept - DG I Consiliul Europei
Durata	36 de luni (1 iunie 2017 – 31 mai 2020)
Data raportului	16 octombrie 2017

Acest document a fost elaborat cu asistența financiară a Uniunii Europene și a Consiliului Europei. Opiniile exprimate nu pot fi considerate că reflectă poziția oficială a Uniunii Europene și/sau a Consiliului Europei.

<p>Pentru mai multe informații vă rugăm să contactați:</p> <p>Secția Crime Economice și Cooperare (SCEC) Direcția acțiuni contra crimei Direcția Societate Informațională și Acțiuni împotriva Crimelor DG I - Direcția Generală a Drepturilor Omului și Statul de Drept Consiliul Europei, F- 67075 Strasbourg Cedex</p> <p>Tel: + 33 (0) 3 90 21 55 99 E-mail: Igor.Nebyvaev@coe.int www.coe.int/corruption</p>	<p>Oficiul Consiliului Europei la Chișinău Strada V. Pârcălab, nr. 63, Skytower, etaj 4</p> <p>Tel: +373 22 888905 E-mail: Giulia.re@coe.int www.coe.int/clep</p>
---	---

Cuprins

REZUMAT.....	5
1 INFORMAȚII GENERALE	7
1.1 INSTITUȚII ȘI MEDII BENEFICIARE	7
1.2 AUTORITATEA CONTRACTANTĂ	7
1.3 ORGANIZAȚIA DE IMPLEMENTARE	7
2 PROIECTUL	8
2.1 OBIECTIVUL GENERAL	8
2.2 SCOPUL PROIECTULUI	8
2.3 REZULTATE SCONTATE (RS)	8
3 SITUAȚIA DIN REPUBLICA MOLDOVA.....	9
3.1 NIVELUL GENERAL DE REFERINȚĂ ÎN DOMENIU	9
3.2 CADRUL INSTITUȚIONAL	9
3.3 REZUMATUL RECOMANDĂRILOR GRECO ȘI MONEYVAL	14
3.4 CADRUL LEGISLATIV ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI ȘI SPĂLĂRII BANILOR	15
3.5 POLITICI INSTITUȚIONALE ȘI SECTORIALE	16
3.6 COORDONAREA ȘI COOPERAREA ÎNTRE AGENȚII (LA NIVEL NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL)	16
3.7 MASS-MEDIA ȘI SOCIETATEA CIVILĂ	17
3.8 MOTIVAȚIA PROIECTULUI CLEP	17
3.9 RISCURI IDENTIFICATE PENTRU IMPLEMENTAREA PROIECTULUI	18
4 ALTE TIPURI DE ASISTENȚĂ TEHNICĂ RELEVANTĂ	18
4.1 SINERGII CU PARTENERIATUL PENTRU BUNA GUVERNARE ÎNTRE CONSILIUL EUROPEI ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ (PGG - 2018)	18
4.2 ALTE INIȚIATIVE	19
5 SINTEZA REZULTATELOR/SCOPURILOR ȘI ACTIVITĂȚILOR PROIECTULUI.....	20
5.1 SINTEZA ACTIVITĂȚILOR (PENTRU FIECARE REZULTAT SCONTAT)	20
5.2 RESURSE	25
6 ACTIVITĂȚI DE ÎNCEPUT	25
6.1 SINTEZA ACȚIUNILOR	25
6.2 CONSTITUIREA ECHIPEI PROIECTULUI/RECRUTARE	26
6.3 BIROUL/SPAȚIUL PROIECTULUI	26
6.4 ACTIVITĂȚI DE ÎNCEPUT – (IUNIE – SEPTEMBRIE 2017)	26
6.5 ALCĂTUIREA COMITETULUI DE CONDUCERE	28
7 VIZIBILITATE/PREZENTARE ÎN MASS-MEDIA	29
7.1 PAGINILE DE INTERNET ALE CONSILIULUI EUROPEI ȘI PROIECTULUI CLEP	29
7.2 VIZIBILITATEA UE	29
7.3 DECLARAȚIE DE DECLINARE	30
7.4 PUBLICAȚII	30
8 BUGET ȘI CONTRIBUȚII.....	30
9 URMĂTORII PAȘI ȘI CONCLUZII.....	30
9.1 URMĂTORII PAȘI	30
9.2 CONCLUZII	30
10 LISTA ANEXELOR	31

Abrevieri

AAC	Alianța Anticorupție
AAP	Agenția Achiziții Publice
ABA/ROLI	Asociația Barourilor Americane - Inițiativa pentru Supremația Legii
ANI	Autoritatea Națională de Integritate
ARBI	Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale
CAPC	Centrul pentru Analiza și Prevenirea Corupției
CARIN	Rețeaua Inter Instituțională Camden de Recuperare a Creanțelor
CE	Comisia Europeană
CEC	Comisia Electorală Centrală
CIJ	Centrul de Investigații Jurnalistice
CNA	Centrul Național Anticorupție
DNFBP	Instituții financiare și profesioni desemnate non-financiare
GRECO	Grupul Statelor împotriva Corupției al Consiliului Europei
IGP	Inspectoratul General al Poliției
INJ	Institutul Național al Justiției
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MOLICO	Proiectul comun împotriva corupției, spălării banilor și finanțării terorismului în Moldova
MONEYVAL	Comitetul de experți pentru evaluarea măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului
MP	Membru al Parlamentului
MSI	Măsuri speciale de investigații
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PC CoE/UE	Program comun al Consiliului Europei și Uniunii Europene
PEP	Persoane expuse politic
PG	Procuratura Generală
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
SIDA	Agenția suedeză pentru cooperare internațională și dezvoltare
SNIA	Strategia națională de integritate și anticorupție
SPCSB	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor /CNA
SPIA	Serviciul protecție internă și anticorupție/MAI
TI	Transparency International
UE	Uniunea Europeană
UNDEF	Fondul Națiunilor Unite pentru Democrație
USAID	Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională

REZUMAT

Proiectul „Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire (CLEP)” în Republica Moldova este un proiect comun al Consiliului Europei (CoE) și al Uniunii Europene (UE) menit să consolideze cadrul național de luptă împotriva corupției și spălării banilor. Proiectul a debutat pe 1 iunie 2017, va avea o durată de 36 de luni, un buget de 2 225 000 euro și este cofinanțat de UE și CoE. Proiectul este implementat de CoE.

Faza incipientă a proiectului (1 iunie – 30 septembrie 2017), orientată pe crearea viitorului cadru de implementare, inclusiv stabilirea relațiilor cu principalele părți interesate, asigurarea sprijinului politic, conceperea planului de lucru al proiectului și operaționalizarea echipei de proiect.

Proiectul debutează într-un context provocator, când au loc schimbări la nivelul managementului Autorității Naționale pentru Integritate și al Centrului Național Anticorupție și se așteaptă re poziționarea instituțională a Unității de Informații Financiare preconizată de noua Lege privind combaterea spălării banilor. Prin reformele derulate în 2016 și în prima parte a anului 2017 au fost create noi agenții, precum secții specializate ale procuraturii și Agenția de Recuperare a Bunurilor Infractionale, care vor avea nevoie de un important sprijin pentru a atinge nivelul optim de funcționalitate. Mai mult, în toamna anului 2018 vor fi organizate alegeri parlamentare, factor ce poate determina tensiuni interinstituționale sporite și unele fluctuații ale priorităților strategice ale guvernului în ceea ce privește justiția penală și sectoarele luptei împotriva corupției.

S-au derulat unele activități de început, sub forma seminarelor multilaterale și consultărilor bilaterale cu instituțiile beneficiare, pentru a fi identificate nevoile lor precise, a se conveni planul de lucru al proiectului și calendarul implementării. La conceperea planului de lucru al proiectului CLEP au contribuit douăsprezece instituții și societatea civilă. Planul de lucru cuprinde 21 de rezultate și 65 de activități.

Echipa proiectului a fost definitivată și a devenit operațională la mijlocul lunii iulie 2017. Ea cuprinde un consilier de proiect, un coordonator superior de proiect local și un asistent lingvist al proiectului. În august 2017, echipa a inițiat mai multe activități în cadrul cărora beneficiarii au solicitat asistență imediată, și anume: asistență în pregătirea unei noi strategii în domeniul combaterii spălării banilor (CSB) și al combaterii finanțării terorismului (CFT); sprijin pentru Autoritatea Națională de Integritate (ANI) în implementarea unui nou sistem e-declarație pentru funcționarii publici; și evaluarea rezultatelor prezentei Strategii de reformă în sectorul justiției.

A fost înființat cu succes comitetul de conducere a proiectului (CC), care și-a ținut prima ședință dedicată definitivării și adoptării planului de lucru al proiectului. Problema presantă a Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului a fost discutată pe larg de CC, întrucât părțile interesate au abordări diferite. Vor fi desfășurate și alte consultări pentru a fi identificată abordarea optimă prin care să fie îndeplinite cerințele internaționale în domeniu.

S-a organizat un eveniment la nivel înalt în scopul lansării oficiale a proiectului, asigurării susținerii politice necesare activităților viitoare și consolidării vizibilității generale a intervenției. Funcționari de rang înalt și-au exprimat susținerea pentru dezvoltarea capacităților și reforma mecanismelor de aplicare a legii destinate luptei împotriva corupției, ca și pentru întărirea controalelor care vizează prevenirea și combaterea spălării banilor.

În general, s-a constatat un nivel excelent de angajare pentru proiectul CLEP din partea tuturor instituțiilor beneficiare implicate în activitățile inițiale, atât la nivelul experților cât și la nivelul managementului. În același timp, diferențele în privința capacităților instituționale ale organismelor anticorupție au un impact în ceea ce privește calitatea cooperării. Un exemplu este nedesemnarea conducerii Agenției Naționale de Integritate, unde, în pofida eforturilor semnificative ale conducerii de la nivel mediu, devine problematică planificarea pe termen mai lung a activităților de cooperare.

În conformitate cu prevederile Planului de comunicare și vizibilitate, echipa proiectului a lansat website-ul www.coe.int/clip, care conține toate informațiile relevante cu privire la proiect, activitățile aferente și livrabilele.

1 INFORMAȚII GENERALE

Proiectul „Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire (CLEP)” a debutat pe 1 iunie 2017. Acest raport inițial prezintă activitățile și situația mediului proiectului pe durata acestei faze, ca etapă de pregătire a inițierii implementării activităților proiectului. Faza incipientă s-a încheiat formal pe 30 septembrie 2017.

1.1 Instituții și medii beneficiare

Beneficiar: Republica Moldova

Partenerii proiectului sunt reprezentați de următoarele agenții cheie, cu atribuții în domeniul prevenirii și luptei împotriva corupției și spălării banilor și al combaterii finanțării terorismului în Republica Moldova:

- Centrul Național Anticorupție (CNA);
- Autoritatea Națională de Integritate (ANI);
- Ministerul Justiției (MJ);
- Procuratura Generală (PG);
- Procuratura Anticorupție (PA);
- Instituții financiare și profesioniști desemnați non-financiare (DNFBP);
- Academia de Poliție (AP);
- Centrul Resurselor Informaționale de Stat (CRIS);
- Agenția Achiziției Publice (AAP);
- Serviciul Vamal (SV);
- Consiliul Superior al Magistraturii (CSM);
- Ministerul Afacerilor Interne (MAI);
- Serviciul protecție Internă și Anticorupție din cadrul MAI (SPIA);
- Banca Națională a Moldovei (BNM);
- Institutul Național al Justiției (INJ);
- Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (Unitatea de Informații Financiare - FIU);
- Parlamentul;
- Comisia parlamentară securitate națională, apărare și ordine publică (CPSNAOP);
- Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS);
- Inspectoratul Fiscal de Stat (IFS);
- Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF);
- Consiliul Superior al Procurorilor (CSP);
- Alianța Anticorupție (AAC);
- Centrul de Investigatii Jurnalistice (CIJ);
- Transparency International (TI - Republica Moldova);
- Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC).

Alți beneficiari sunt sectorul financiar și industria (entități raportoare CSB/CFT), societatea civilă și jurnaliștii.

1.2 Autoritatea contractantă

Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova.

1.3 Organizația de implementare

Consiliul Europei este cofondator și responsabil de implementarea proiectului, ca și de utilizarea fondurilor proiectului, în baza acordului dintre Comunitatea Europeană și Delegația Uniunii Europene

în Republica Moldova. În cadrul Secretariatului General al Consiliului Europei de la Strasbourg, Direcția Generală a Drepturilor Omului și Statul de Drept, Direcția Societate Informațională și Acțiuni împotriva Crimelor, și, mai precis, Direcția Acțiuni contra Crimei, Secția Crime Economice și Cooperare va fi structura responsabilă de gestionarea și supravegherea de ansamblu a proiectului. De implementarea curentă a proiectului va răspunde o echipă de proiect care își desfășoară activitatea la Chișinău, sprijinită de Secția Crime Economice și Cooperare de la sediul central al Consiliului Europei.

2 PROIECTUL

2.1 Obiectivul general

Obiectivul general al CLEP constă în îmbunătățirea cadrului de luptă cu corupția în Republica Moldova pentru a fi conform cu convențiile Consiliului Europei și alte tratate internaționale.

2.2 Scopul proiectului

De a sprijini reforma cadrului de reglementare în domeniul luptei cu corupția și a instituțiilor relevante conform standardelor europene și internaționale și de a revitaliza cooperarea națională și internațională a sistemelor specializate de aplicare a legii și de prevenire.

2.3 Rezultate scontate (RS)

Rezultatele scontate ale proiectului, a căror materializare va duce la îndeplinirea scopului proiectului și va contribui la atingerea obiectivului general, sunt următoarele:

RS 1 Lacunele și deficiențele în cadrul de reglementare referitor la lupta contra corupției și prevenirea acestui fenomen, spălarea banilor/finanțarea terorismului sunt abordate conform practicilor relevante ale Consiliului Europei și UE;

RS 2 Sunt îmbunătățite capacitățile autorităților de a elabora și implementa măsuri de prevenire ale corupției și spălării banilor;

RS 3 Un cadru îmbunătățit de recuperare a activelor și capacități consolidate ale structurilor relevante și specializate;

RS 4 Creșterea capacităților și îmbunătățirea sistemelor de schimb al informației în domeniul infracțiunilor de corupție, urmărirea bunurilor și recuperarea lor;

RS 5 Oferirea de asistență și consolidarea cooperării la nivel național și internațional dintre organele de aplicare a legii din țară și cele din străinătate în domeniul schimbului de informații și urmărirea internațională a veniturilor provenite din activitatea infracțională legată de corupție și alte forme ale infracțiunilor economice;

RS 6 Creșterea conștientizării de către public și implicarea în lupta contra corupției.

3 SITUAȚIA DIN REPUBLICA MOLDOVA

3.1 Nivelul general de referință în domeniu

Corupția rămâne unul dintre principalele impedimente în calea dezvoltării și investițiilor, care afectează toate sectoarele societății, în pofida progreselor treptate a politicilor anticorupție. Republica Moldova deține majoritatea componentelor formale ale unei arhitecturi anticorupție solide, inclusiv instituții însărcinate cu politicile și legislația anticorupție, precum și instituții responsabile cu prevenirea și combaterea corupției.

În [Raportul privind implementarea Acordului de asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană din 2017](#), UE a subliniat că „sunt necesare mai multe eforturi de reformare pentru îmbunătățirea statului de drept și a mediului de afaceri, care sunt în continuare afectate de corupția endemică”. În domeniul spălării banilor, raportul a constatat și că „sunt necesare un cadru și o strategie legislativă nouă și cuprinzătoare, care să conțină prevederile necesare pentru o implementare eficientă și control, împreună cu resurse sporite pentru autoritățile relevante”. Declarația comună de după [cea de-a treia întâlnire a Consiliului de Asociere între Uniunea Europeană și Republica Moldova](#) a scos în evidență nevoia unor modificări legislative, dar și angajamentul pentru mai multe consultări cu societatea civilă.

Deși în ultimii zece ani au fost înregistrate îmbunătățiri constante, conform [Indicelui de percepție a corupției publicat de Transparency International](#) (2016: 30, pe locul 123 din 176 de state), [indicatorul Băncii Mondiale](#) indică stagnare (Controlul corupției a avut scorul de 1,3 în 2015, noi date urmând a fi publicate în toamna anului 2017). Clasamentul Băncii Mondiale privind „climatul favorabil în afaceri” arată o îmbunătățire în 2016-2017, cu o creștere de trei poziții. Cu toate acestea, trebuie menționat că în clasamentul privind „înființarea unei întreprinderi” s-au pierdut trei puncte.

Alți indici internaționali înregistrează următoarea stare și evoluții pentru Republica Moldova:

- [Clasamentul de risc de țară în privința spălării de bani al Institutului de Guvernare](#) de la Basel arată o îmbunătățire pentru Republica Moldova în perioada 2012-2016, de la 5,93 la 5,24. Intervalul pentru acest clasament este de la 0 (risc mic) până la 10 (risc mare);
- [Indicele privind riscul global de mită în afaceri publicat de organizația TRACE](#) pentru anul 2016 a menținut Moldova în categoria țărilor cu risc ridicat; scorul a fost de 70 (prin comparație, Suedia s-a poziționat cel mai bine, cu scorul 10), în special din cauza evaluării negative în privința „Interacțiunii cu guvernul”;
- În [Raportul Freedom House privind țările în tranziție](#) pentru anul 2017, scorul indicelui de corupție s-a menținut la 6, ca și în 2016. Intervalul variază de la 1 (scorul cel mai bun) la 7 (scorul cel mai puțin bun);
- Indicele de libertate economică/Clasamentul privind lipsa corupției al Heritage Foundation s-a îmbunătățit cu 0,6 puncte în 2017 față de 2016, în prezent având valoarea de 58.

Echipa proiectului va monitoriza acești indici în perioada de trei ani de implementare a proiectului.

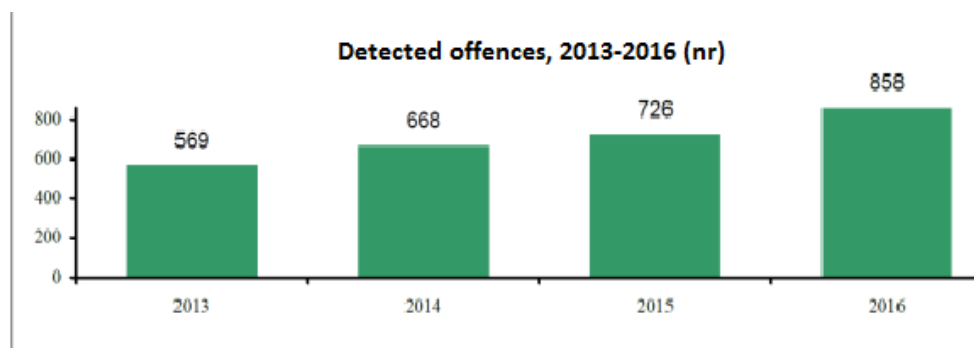
3.2 Cadrul instituțional

Mai multe autorități au atribuții în domeniul prevenirii și combaterii corupției în Republica Moldova. Rolul esențial în acest domeniu ține de competența a trei agenții anticorupție specializate: Centrul Național Anticorupție (CNA), Autoritatea Națională de Integritate (ANI) și Procuratura Anticorupție (PA).

CNA are competență atât în prevenirea cât și în combaterea corupției, fapt reflectat de cele trei direcții generale din componența sa: Direcția generală urmărire penală, Direcția generală combaterea corupției și Direcția generală prevenirea corupției. De asemenea, CNA acoperă domenii importante precum efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative, testarea de integritate a funcționarilor publici și evaluarea riscurilor de corupție în diferite domenii. Serviciul Prevenirea și

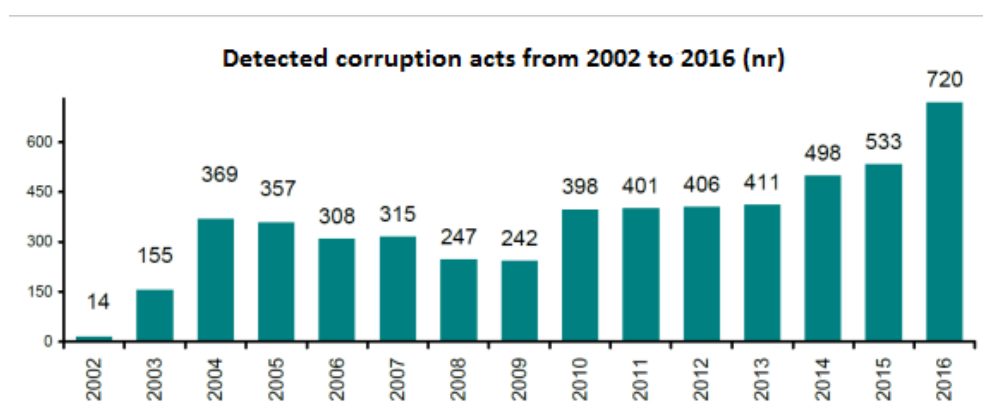
Combaterea Spălării Banilor (Unitatea de Informații Financiare - FIU) și Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale (ARBI, înființată prin lege în 2017).

Datele din Raportul de activitate al CNA pe 2016 relevă o creștere de 18% a infracțiunilor depistate (720 de corupție, 32 de spălare de bani și 106 alte crime), de la 569 (2013) la 858 (2016).

Sursa: <http://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=143&id=1479>

În ceea ce privește doar depistarea actelor de corupție, s-a înregistrat o creștere de 35% în 2016 față de 2015, după cum este ilustrat în graficul de mai jos:

Sursa: <http://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=143&id=1479>

Împărțirea pe categorii a cauzelor inițiate privind actele de corupție și actele conexe corupției este următoarea:

Tip de cauză privind corupția și conexă corupției	Pondere în total cauze conexe corupției
Corupere pasivă și luarea de mită	24%
Corupere activă și darea de mită	13%
Traficul de influență	43%
Abuzul de putere	14%
Delapidarea averii străine, cu folosirea situației de serviciu	7%

Sursa: <http://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=143&id=1479>

Din cauzele inițiate în 2016 care au ajuns în fața instanței, 84% din învinuiți au fost și condamnați.

CNA a calculat prejudiciul anual total din acte de corupție și conexe corupției la peste 906.664.000 MDL (peste 43 milioane EUR). S-au recuperat doar prejudicii care însumează 2.347.000 MDL (circa 113.000 EUR) și s-au pus sechestre ce corespund sumei totale de 709.500.000 MDL (aproximativ 34 milioane EUR).

Mandatul actualului director și cel al directorilor adjuncți expiră la sfârșitul lunii octombrie 2017. Comisia juridică a Parlamentului va lansa un concurs în vederea selecției persoanelor care vor ocupa funcțiile de director și directori adjuncți.

În iulie 2017, CNA a ales noul șef al **Agenciei de Recuperare a Bunurilor Infraționale**, care a fost numit oficial la începutul lunii septembrie 2017. ARBI va avea cinci compartimente, cu atribuții în investigații financiare paralele, investigații și operațiuni speciale, informare și analiză, cooperare internațională și evaluarea și administrarea bunurilor indisponibilizate în legătură cu anumite infracțiuni conexe corupției, spălării de bani, deturnării fondurilor din străinătate și finanțării terorismului. De asemenea, ARBI va avea și competența de a cere indisponibilizarea bunurilor infraționale prin intermediul *ordinului de înghețare* (până la 15 zile) emis în baza solicitării unui alt stat.

Deși legislația deja există, ARBI începe să lucreze chiar la data raportului și încă nu dispune de documente interne esențiale (proceduri de lucru standard/regulamente interne, strategie) și de capacități. ARBI aspiră să îndeplinească cerințele EUROPOL pentru a avea acces complet la Aplicația de rețea pentru schimbul securizat de informații (SIENA), astfel încât să dispună de capacități eficiente pentru schimbul internațional de informații. Au fost identificate o serie de aspecte care pot reprezenta probleme și lacune în funcționarea ARBI: lipsa caracterului interdisciplinar al agenției, lipsa dreptului explicit al agenției de a avea acces liber la bazele de date naționale și de a solicita în mod liber informații și documente de la toate celelalte autorități relevante (inclusiv informații financiare). Până în prezent, ARBI nu are un plan de creare a unei baze de date proprii concrete, dar acest aspect reprezintă o prioritate a agenției. Și documentele strategice sunt considerate o necesitate imediată: proceduri de operare standard, o strategie de dezvoltare instituțională. În același timp, ARBI trebuie să identifice căi de cooperare cu alte servicii cu atribuții de sechestru și confiscare, precum FIU/CNA, PG, MAI precum și cu ANI pentru confiscare în materie civilă, dar și pe plan internațional, unde deocamdată nu sunt disponibile canale sigure de schimburi de informații. În plus, trebuie pus la punct cadrul pentru gestionarea activelor, iar personalul are nevoie de consolidarea capacităților.

Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (Unitatea de Informații Financiare - **FIU**), cu o structură de personal de 18 posturi (16 ofițeri, plus șef-adjunct și șef al serviciului), integrat în Centrul Național Anticorupție (CNA), funcționează ca direcție autonomă a Centrului în ceea ce privește programarea activităților și procesul de luare a deciziilor. FIU a realizat o Evaluare națională a riscurilor (ENR) prin metodologia Băncii Mondiale în perioada 2016-2017 și, pe baza constatărilor, a întocmit un plan de acțiuni pentru perioada 2017-2019. Strategia de prevenire și combatere a spălării banilor și Planul de acțiuni se apropie de finalizare (decembrie 2017), se pare cu îndeplinirea majorității activităților. Va fi nevoie să fie evaluate eficacitatea și impactul Strategiei și să fie analizat cadrul strategic, pe baza Planului de acțiuni al ENR. Însă FIU și-a exprimat preferința de a amâna crearea unei noi strategii naționale în domeniul CSB/CFT până după cea de a 5-a rundă a evaluării MONEYVAL. Au fost identificate mai multe amenințări și vulnerabilități cu impact negativ asupra eficacității sistemului CSB/CFT și anume: ineficiența actualului mecanism și a memorandumurilor de coordonare între agenții, lipsa capacităților de derulare în paralel a unor investigații financiare, raportarea defensivă a entităților care au această obligație, lipsa unei abordări bazate pe risc în rândul instituțiilor financiare și profesiunilor desemnate non-financiare (DNFBP-urilor) și dificultăți continue în ceea ce privește identificarea beneficiarilor reali.

Procuratura Generală (PG) răspunde de stabilirea politicilor strategice și de efectuarea celor mai importante investigații în domeniul aplicării legii. O evoluție majoră a constituit-o operaționalizarea sistemului informațional E-Dosar începând de la 1 iulie 2017. E-Dosar este un sistem de strângere, stocare, procesare și transmitere de informații privind cauzele penale. Ulterior, prin acest sistem se va obține interconectarea dintre sistemele informaționale ale instanțelor (Programului integrat de

gestionare a dosarelor) și ale poliției. Din cauza lipsei infrastructurii și a fazei timpurii a implementării, sistemul E-Dosar nu este deocamdată folosit de toate procuraturile și nu este interconectat cu alte sisteme. Așadar, capacitățile de schimb de informații nu sunt dezvoltate pe deplin. În acest context, există în prezent riscul ca procurorii să perceapă sistemul E-Dosar ca pe un instrument care presupune mai mult timp și efort și ca sistemul să fie utilizat la un nivel minim.

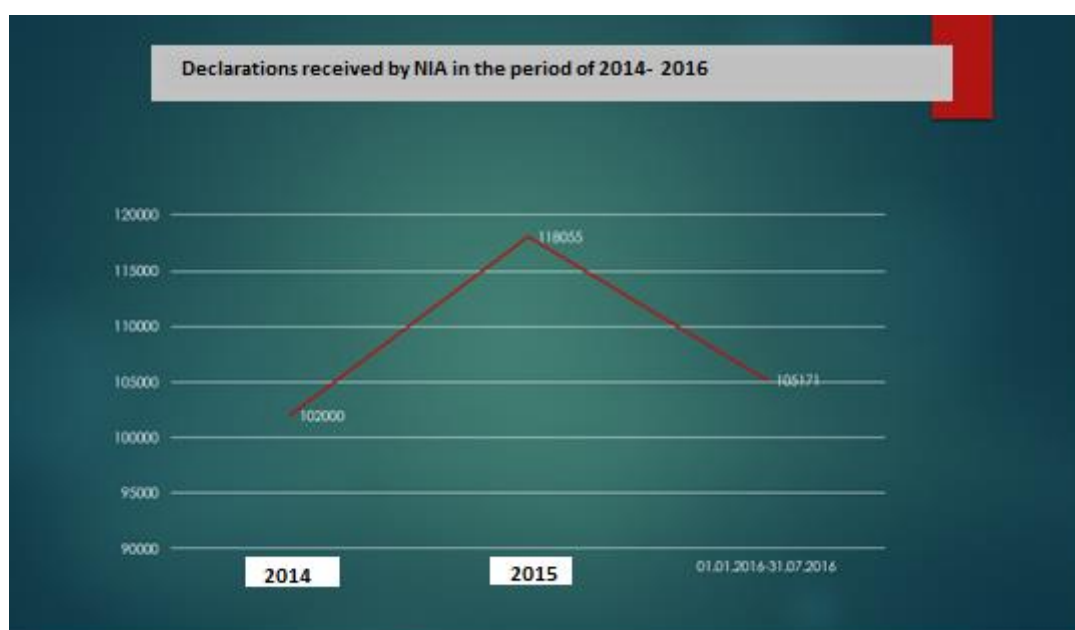
Procuratura Anticorupție (PA) și Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS) sunt în prezent structuri operaționale. PCCOCS a fost înființată în 2016, iar PA în 2013 și a fost reorganizată în 2016. Au fost efectuate unele investigații financiare în paralel, dar procedura încă nu este obligatorie pentru toate infracțiunile financiare. Există unele decalaje în privința capacităților instituționale de abordare a expertizelor judiciare și de prezentare a lor în instanțe. Se fac eforturi pentru ca informarea publicului prin mass-media să fie efectuată mai sistematic, pentru a permite raportarea rezultatelor obținute.

Instanțele de judecată sunt autoritatea competentă care dispune confiscarea, instituirea sechestrului ori a altor măsuri cu privire la bunurile rezultate din sau folosite în săvârșirea de fapte penale. Jurisprudența recentă face dovada dificultăților cu care se confruntă judecătorii în examinarea cauzelor de spălare de bani și în analiza probelor specifice acestor cauze, dată fiind complexitatea lor. În plus, sentințele pronunțate de instanțe, prin care se dispune recuperarea bunurilor sunt puse în executare într-o manieră defectuoasă din cauza lipsei unui sistem clar de gestionare a bunurilor.

Autoritatea Națională de Integritate (ANI) este instituția însărcinată cu verificarea bunurilor și a intereselor personale a funcționarilor publici, monitorizarea și soluționarea conflictelor de interese și a situațiilor de incompatibilitate, atunci când persoana vizată este funcționar public. Chiar și după introducerea în 2016 a unor schimbări structurale, ANI nu este încă o instituție eficientă și deplin funcțională. Procesul de numire a noului președinte al ANI se află în etapa testării cu poligraful a doi candidați. Întrucât niciunul nu a trecut testul, Consiliul Național de Integritate a anunțat recent reluarea concursului. Din acest motiv, procedura de selecție a inspectorilor, funcționarii cheie care îndeplinesc atribuțiile ANI, se află în impas. S-a observat că ANI duce lipsă de capacitate analitică și strategică și de o alocare corespunzătoare a resurselor umane, iar strângerea și analiza datelor necesare desfășurării activității rămâne o problemă. În 2016, ANI a primit 261 de sesizări (170 din partea unor persoane fizice și 91 din partea unor persoane juridice) privind încălcarea regimului de integritate. Ca urmare a acestor sesizări și prin instrumentarea plângerilor primite anterior, ANI a inițiat 260 de proceduri (130 privind declarații de avere, 72 referitoare la conflicte de interese, 51 la incompatibilități și restricții, 6 cu privire la declarații de interese). Din cele 303 controale efectuate în 2016, ANI a constatat încălcări în 37% din cazuri:

Noul sistem online de declarații de avere care va fi implementat în 2018 poate reprezenta o miză, întrucât declarațiile ar trebui transmise doar online, iar toți funcționarii publici vor avea nevoie de semnătură digitală pentru a-și completa declarațiile. Se pare că ANI a încheiat un acord cu Ministerul Tehnologiei pentru furnizarea de semnături electronice. ANI își menține încrederea cu privire la acest acord, care ar fi în curs de implementare. Întrucât în prezent sistemul nu funcționează, declarațiile de avere depuse în 2015 și 2016 nu au fost încă analizate. În iulie 2016, astfel cum se poate observa în graficul de mai jos, ANI a primit 105.171 de declarații de avere și declarații de interese (din partea a circa 50.000 de funcționari publici, plus cei care devin funcționari publici sau care părăsesc funcția), toate pe suport de hârtie. Acest volum remarcabil explică cu claritate urgența de a avea un sistem online funcțional.

În mod similar, gestionarea conflictelor de interese pare problematică, cu atât mai mult cu cât funcționarii publici au un nivel mic de înțelegere a conceptului. În plus, cadrul legal în vigoare nu pedepsește conflictul de interese în sine, ci nedeclararea lui, ceea ce înseamnă că funcționarilor publici nu li se cere să părăsească funcția dacă declară conflictul. Trebuie menționat și că, potrivit actualei legislații, șefii instituțiilor publice au un rol proeminent în identificarea și soluționarea conflictelor de interese. Însă sunt discutabile pregătirea lor și înțelegerea privind rolul pe care îl au. Într-un sens mai larg, ANI are nevoie de sprijin pentru a-și defini structura și managementul, poziționarea față de celelalte organisme anticorupție/de etică, precum și de ghiduri și statute care să definească procedurile de lucru.

Ministerul Afacerilor Interne (MAI) are în structură câteva compartimente care se ocupă de cercetări penale, investigații financiare și politici interne de securitate împotriva corupției. Inspectoratul Național de Investigații (INI) desfășoară activități de investigații speciale și oferă sprijin în desfășurarea cercetărilor penale conduse de către organele de urmărire penală. INI are o unitate specializată pentru infracțiuni de fraudă economică, iar anchetatorii INI cooperează îndeaproape cu ambele procuraturi specializate în cauze de spălarea banilor și corupție. Fiind un organism recent înființat, inspectoratul are nevoie de consolidarea capacităților, în paralel cu desfășurarea investigațiilor financiare, identificarea produselor obținute din săvârșirea de infracțiuni și recuperarea bunurilor.

Direcția de urmărire penală din cadrul Inspectoratului General al Poliției răspunde de efectuarea cercetării penale, inclusiv în cazuri de spălare de bani, sub supravegherea procuraturilor specializate. În plus, în MAI s-a înființat în 2014 un compartiment de securitate internă însărcinat cu prevenirea și lupta împotriva corupției la nivel instituțional (Serviciul Protecție Internă și Anticorupție - SPIA) care necesită dezvoltarea unor capacități durabile și crearea unei strategii interne. Nu se poate vorbi încă de activitate polițienească bazată pe informații, dar reprezintă o prioritate pentru MAI. De asemenea, MAI este parte în Strategia națională de integritate și anticorupție 2017-2020 și a participat la implementarea Strategiei împotriva spălării banilor. S-a observat că în pofida unor eforturi susținute, raportarea de către Direcția analiză, monitorizare și evaluare a politicilor se face exclusiv pe seama activităților desfășurate și nu se iau deloc măsuri de evaluare a eficienței muncii.

Mandatul **Băncii Naționale a Moldovei** constă în menținerea stabilității financiare și consolidarea sistemului bancar. BNM are ca responsabilitate supravegherea băncilor, birourilor de schimb valutar și instituțiilor financiare prin inspecții de la distanță și la fața locului. De asemenea, BNM poate aplica sancțiuni. O direcție separată a BNM, și anume Direcția combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, are atribuții în acest domeniu. BNM și-an exprimat preocuparea generală cu privire la entitățile nebancare și reglementările lor relevante, inclusiv proiectul de lege destinat acestor entități, aflat în dezbateri înainte de a fi trimis Parlamentului.

Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) are, de asemenea, o unitate dedicată prevenirii și combaterii spălării banilor. CNPF a reiterat nevoia ca entitățile raportoare să beneficieze de și mai multă instruire și a atras atenția încă o dată cu privire la lipsa transparenței în privința beneficiarilor reali.

3.3 Rezumatul recomandărilor GRECO și MONEYVAL

Politica și cadrul legal cu privire la anticorupție în Republica Moldova au făcut obiectul monitorizării, în primul rând de către Grupul Statelor Împotriva Corupției al Consiliului Europei (**GRECO**). Recomandările GRECO pentru Republica Moldova au fost implementate într-un ritm lent. Recomandările celei de a doua runde de evaluare sunt încă aplicabile. Este adevărat că este nevoie de mai mult efort pentru a fi luate în considerație în toate domeniile luptei împotriva corupției, legăturile ei cu crima organizată și spălarea de bani, inclusiv prin consolidarea capacităților instituțiilor și profesiunilor pentru depistarea și semnalarea actelor de corupție. În cadrul proiectului vor fi desfășurate activități axate pe instituțiile și profesiunile obligate să declare bănuielile, asigurându-se că sunt mai bine pregătite pentru depistarea și semnalarea actelor de corupție (recomandarea V, runda II). În plus, proiectul CLEP va susține și acțiuni menite pentru controlul declarațiilor de patrimoniu și de interese pentru agenții publici, prin cooperare mai susținută pentru lansarea noului e-sistem gestionat de către Agenția Națională de Integritate (recomandarea IX, runda II).

Raportul corespunzător celei de a patra runde de evaluare GRECO a subliniat nevoia unei mai bune conformări a membrilor Parlamentului, judecătorilor și procurorilor la normele privind conflictul de interese, incompatibilitățile, declarațiile de interese și declarațiile de venituri și avere. Raportul de conformitate aferent celei de a patra runde de evaluare GRECO este în curs de elaborare. Pentru a se evita suprapunerile cu acțiunile curente ale Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), proiectul CLEP nu îi va avea în vedere pe membrii Parlamentului. Pe de altă parte, în cadrul proiectului s-a început lucrul cu Ministerul Justiției prin evaluarea pilonului Strategiei de reformă a sectorului justiției care privește integritatea actorilor din acest sector. Această evaluare va ghida în continuare activitățile CLEP menite să sprijine instituțiile în abordarea unora dintre recomandările celei de a patra runde GRECO.

Au fost înregistrate evoluții minore referitoare la recomandările principale ale Grupului de acțiune financiară (GAFI), între al patrulea raport de evaluare **MONEYVAL** din 2012, primul raport de monitorizare din decembrie 2014 și al doilea raport de monitorizare din decembrie 2015. În plus, este vădit faptul că Republica Moldova are în continuare nevoie de sprijin în implementarea standardelor internaționale revizuite (Recomandările GAFI). **MONEYVAL** preconizează a cincea evaluare în 2018, cu prezentarea chestionarelor la instituții în iunie și vizita pe teren în septembrie-octombrie.

3.4 Cadrul legislativ împotriva corupției și spălării banilor

Se află în vigoare următoarele legi incidente:

- Legea integrității, nr. 82 din 25.05.2017;
- Legea privind testarea integrității instituționale, nr. 325 din 23.12.2013;
- Legea privind declararea averii și a intereselor personale, nr. 133 din 17.06.2016;
- Legea privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale, nr. 48 din 30.03.2017;
- Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132 din 17.06.2016;
- Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție, nr. 1104 din 06.06.2002;
- Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, nr. 190 din 26.07.2007;
- Proiect de lege cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (în dezbateri parlamentară, a doua citire);
- Legea cu privire la procuraturile specializate, nr. 159 din 07.07.2016;
- Codul penal, legea nr. 985 din 18.04.2002;
- Codul de procedură penală, legea nr. 122 din 14.03.2003;
- Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017 – 2020;
- Strategia națională de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013 – 2017.

Atât pentru domeniul anticorupției, cât și, în mod special, pentru domeniul de prevenire și combatere a spălării banilor, corespunzător stadiului de evaluare de la data întocmirii acestui raport, vor fi necesare analize și măsuri cu privire la următoarele acte normative:

- Modificarea și completarea cadrului național care să ducă la îmbunătățirea investigării și combaterii infracțiunilor financiare;
- Redactarea de noi amendamente la Codul de procedură penală, pentru a se consolida investigarea actelor de corupție, spălare de bani și finanțare a terorismului;
- Statute, reglementări și ghiduri necesare implementării adecvate a noii legi de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului și a întregii legislații de integritate, precum și a legislației privitoare la Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale.

Legea integrității, adoptată recent de Parlament, stabilește cadrul general anticorupție pe care îl pun în aplicare agențiile cu atribuții în domeniu. După o anumită perioadă de implementare se poate face o analiză corespunzătoare a eventualelor decalaje ale legislației. Odată adoptată, legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor, care ar trebui să preia unele dispoziții importante din a patra directivă a Uniunii Europene care abordează amenințarea reprezentată de spălarea banilor (2015) și să răspundă recomandărilor MONEYVAL, va avea nevoie de un regulament de aplicare.

Legea privind testarea integrității instituționale a fost modificată și completată substanțial în noiembrie 2016, după ce Curtea Constituțională a declarat neconstituțional fostul mecanism de testare a integrității profesionale. Procedura nou aprobată de testare a integrității instituționale a început să fie implementată din 2017, așadar este foarte devreme pentru a fi evaluate eventualele lacune.

ARBI a finalizat deja munca substanțială la normele de punere în aplicare. Totuși, este nevoie de proceduri standard de operare (PSO) și de sprijin în elaborarea practicilor de lucru interne. Este posibil să fie nevoie de anumite ajustări după câteva luni de funcționare a ARBI. În plus, este nevoie să fie pus la punct un mecanism național de coordonare a tuturor autorităților responsabile cu recuperarea activelor, întrucât ARBI va fi însărcinat cu recuperarea activelor corespunzătoare doar anumitor infracțiuni (corupție, spălare de bani).

Codul penal a fost modificat și completat de câteva ori în privința sancționării infracțiunilor de corupție și spălare de bani. Odată cu introducerea confiscării speciale în 2014, Procuratura a raportat abia acum primul caz de aplicare (iunie 2017, dosar aflat pe rolul Curții de Apel). Este demn de notat

că Banca Mondială a demarat de curând o analiză legislativă a legilor privind recuperarea activelor, precum și a pachetului legislativ care vizează Autoritatea Națională de Integritate.

3.5 Politici instituționale și sectoriale

Centrul Național Anticorupție (CNA) a publicat noua **Strategie națională de integritate și anticorupție (SNIA, 2017-2020)** în iunie 2017. SNIA se sprijină pe 7 piloni:

1. Parlamentul
2. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală
3. Justiția și autoritățile anticorupție
4. Comisia Electorală Centrală și partidele politice
5. Curtea de Conturi
6. Avocatul Poporului
7. Sectorul privat

În timp ce cei șapte piloni sunt corelați cu obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) ale ONU, SNIA 2017-2020 preconizează dispoziții suplimentare privind monitorizarea independentă și imparțială de către societatea civilă. Pentru primii șapte piloni, CNA pregătește un plan de acțiuni cu arii de angajament specifice. În plus, se preconizează redactarea a 36 de planuri de acțiuni locale pentru regiunile țării. Și indicatorii planului de acțiuni global reflectă indicatorii selectați pentru ODD. Strategia stabilește trei grupuri de monitorizare sprijinite pe diferiți piloni, cu reprezentanți ai societății civile desemnați pentru fiecare grup.

Strategia națională de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (2013-2017), implementată de Unitatea de Informații Financiare (FIU), se apropie de încheiere. FIU a lucrat la Evaluarea națională a riscurilor (ENR) folosind metodologia Băncii Mondiale și a întocmit deja un plan de acțiune prin care să fie corectate deficiențele identificate. Până în prezent nu s-au făcut planuri concrete de întocmire și publicare a unei noi Strategii, nici nu se întrevede dorința de a avea definitivat un document strategic înainte de a 5-a evaluare MONEYVAL, cu termen în a doua parte a anului 2018/începutul anului 2019, ceea ce trebuie privit împreună cu planul de acțiune ENR, care nu poate înlocui o strategie de sine stătătoare. Intervalul de cel puțin optsprezece luni între încheierea strategiei curente și noua strategie nu este de bun augur. Trebuie luate măsuri suplimentare pentru a atenua impactul acestui decalaj.

3.6 Coordonarea și cooperarea între agenții (la nivel național și internațional)

Cooperarea orizontală între instituțiile anticorupție există la nivel formal, dar multe aspecte pot fi îmbunătățite în privința eficacității și a mecanismelor. Trebuie să existe acorduri de colaborare între CNA și ANI, iar acordurile de colaborare deja existente între FIU și alte instituții trebuie revizuite. La nivel național, nu există un mecanism de coordonare în domeniul spălării banilor, FIU fiind responsabilă doar de supravegherea și coordonarea generală a politicilor din domeniu. În mod evident, infrastructura regulamentară este insuficientă, ceea ce echivalează cu deficiențe majore la nivelul sistemului. În prezent, schimbul de informații are loc printr-un schimb oficial de scrisori, și nu, cum ar trebui, prin întâlniri periodice ale reprezentanților instituțiilor implicate în prevenirea și combaterea spălării banilor. În cazul aspectelor tehnice și al informațiilor clasificate, circulația este periclitată de lipsa unui canal electronic sigur între instituții. O soluție de corectare a acestei situații ar putea fi reprezentată de instituirea unor ofițeri de legătură, a unui birou de coordonare ori a unei structuri de coordonare interministeriale. Alegerea celei mai potrivite soluții poate fi făcută după o analiză a celor mai bune practici din alte țări. Oricum, niciodată nu a fost efectuată o analiză integrală a situației cooperării naționale și internaționale, inclusiv o analiză a impactului actualei lipse a coordonării pe plan intern; de aceea, o astfel de analiză este mai mult decât recomandabilă.

În mod similar, nu a fost evaluată nici eficacitatea din unghiul **cooperării internaționale**. Mai ales în ceea ce privește verificarea de către ANI a bunurilor aflate în străinătate, deși este încheiat un protocol la nivel regional, ANI nu este mulțumită de aplicarea și rezultatele lui. În ambele situații este necesar să fie întocmite protocoale de cooperare și schimb de informații. ARBI, agenția nou înființată, va fi

însărcinată cu schimbul de informații și de documente cu omologii străini. Pentru spălarea banilor, FIU este punctul focal pentru cooperarea internațională în domeniul spălării banilor, care este unul din pilonii Strategiei relevante; în organigrama acestui organism este prevăzută o unitate însărcinată cu cooperarea și relațiile externe. În prezent sunt în vigoare 45 de memorandumuri de înțelegere cu organismele de informații financiare omoloage din alte state.

3.7 Mass-media și societatea civilă

Cooperarea între instituțiile statului cu atribuții în combaterea corupției și **societatea civilă** este reafirmată ca una din prioritățile SNIA 2017-2020. Conform strategiei, societatea civilă face parte din rândul grupurilor de monitorizare și efectuează o supraveghere independentă. Această relație, care a fost stabilită înainte de SNIA 2017-2020, a dus la inițiative comune cu efecte pozitive, cum ar fi elaborarea de acte normative, de documente strategice și a contribuit substanțial la efortul de monitorizare. În ciuda acestui fapt, este posibilă mai multă colaborare și mai multe organizații pot fi încurajate să colaboreze cu CNA, inclusiv acelea de la nivel regional.

Multe instituții beneficiare nu au competențele și structurile necesare în relaționarea cu mass-media. Deși CNA și ANI au câte un responsabil de relații cu publicul, nu același lucru se poate spune despre PA. În plus, calitatea rezultatelor produse, inclusiv a conținutului paginilor de internet, diferă foarte mult. Lipsa de competență în gestionarea mass-mediei și a conținutului paginilor de internet creează situații încordate inutile, cu funcționari care trebuie ei să informeze jurnaliștii în legătură cu eforturile anticorupție în derulare.

Centrul de Investigații Jurnalistice a organizat câteva Cluburi pentru Jurnaliștii de Investigație, la care participă reprezentanți de la PA și CNA. În timpul discuțiilor, jurnaliștii au avut ocazia de a se familiariza mai bine cu reforma PA și cu activitatea CNA, mai ales în zona de prevenție. În același timp, din cauza reticenței lucrătorilor de la autoritățile de aplicare a legii de a sta de vorbă cu jurnaliștii, informațiile oferite cu prilejul acestor discuții au fost foarte superficiale și s-au limitat la declarații oficiale.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC) este o organizație activă care efectuează studii la nivel național și sectorial asupra fenomenului corupției și promovează monitorizarea publică a acestui flagel. CAPC a exprimat nevoia de susținere a societății civile în întocmirea unei metodologii de monitorizare a derulării SNIA 2017-2020.

Zece ONG-uri sunt reunite în **Alianța Anticorupție (AAC)**, înființată acum peste 10 ani. Din asociație fac parte câteva asociații ale jurnaliștilor, grupuri de experți și de promovare, precum și **Transparency International**. Unele din aceste organizații oferă expertiză și întocmesc rapoarte de monitorizare alternativă privind activitatea instituțiilor anticorupție. Doar puține din ONG-urile care fac parte din AAC au o cunoaștere aprofundată a fenomenului corupției. Mai mult, unele tensiuni existente între membri pot dăuna funcționării corespunzătoare și, în ultimă instanță, eficacității platformei. Mai degrabă, ONG-urile sunt percepute ca având abordări critice referitoare la activitatea organismelor de aplicare a legii și de combatere a corupției, ceea ce reprezintă motivele cooperării nesatisfăcătoare dintre cele două părți. Câteva platforme de jurnalism de investigație publică periodic articole de investigație privind veniturile și averile unor funcționari publici. Astfel de informații pot servi ca punct de plecare pentru investigații interne, dar și pentru controale oficiale ale ANI.

În ceea ce privește spălarea banilor, organizațiile din societatea civilă sunt implicate mai puțin. Situația poate fi remediată prin implicarea acestor organizații în întocmirea noii strategii de prevenție și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. Oricum, ONG-urile au nevoie de consolidarea capacităților pentru a căpăta cunoștințe în acest domeniu.

3.8 Motivația proiectului CLEP

Proiectul CLEP va susține Republica Moldova în îndeplinirea obligațiilor sale în ceea ce privește prevenirea și combaterea corupției și a spălării banilor, ca stat membru al Consiliului European. Ca

parte în cadrul de programe comune UE/CoE, proiectul CLEP a fost inclus între prioritățile „Combaterea pericolelor la adresa statului de drept” al documentului Consiliului privind programarea și bugetarea în perioada 2016-2017. El contribuie în special la unul din obiectivele programului, și anume „Statele iau măsuri concrete de prevenire și combatere a infracțiunilor, pericole la adresa statului de drept”.

CLEP contribuie și la pilonul stat de drept al „Planului de acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2017-2020”, care sprijină autoritățile naționale în reformarea cadrului legal și de reglementare în concordanță cu standardele europene și internaționale, în vederea îmbunătățirii cooperării între organismele implicate și a consolidării capacității lor, ca agenții de aplicare a legii și de prevenire. De asemenea, proiectul vizează și susținerea autorităților în implementarea recomandărilor din rapoartele GRECO și MONEYVAL.

Intervenția se va integra în actualul cadru de strategii și politici naționale al Republicii Moldova în domeniul Anticorupției. Un număr mare de activități din proiect au fost proiectate în conformitate cu cei opt piloni ale noii Strategii naționale de integritate și anticorupție (SNIA 2017-2020). Proiectul va sprijini și implementarea planurilor de acțiune sectoriale selectate, ceea ce va duce pe viitor la noi activități de asistență. Mai mult, proiectul CLEP va susține crearea de documente de politici și strategii pentru diferite instituții (ex. ANI și MAI), pentru a le potența activitatea și eficiența. Indirect, proiectul va avea efecte pozitive și asupra componentelor care privesc îmbunătățirea climatului investițional ale Strategiei naționale de dezvoltare 2020 (în prezent aflată în analiză).

Proiectul se armonizează cu [Agenda de asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova](#), în ceea ce privește „continuarea reformării sectorului justiției, în particular asigurarea independenței, imparțialității, profesionalismului și eficienței instituțiilor judiciare, de urmărire penală și de aplicare a legii, care ar trebui să fie libere de interferențe nejustificate politice sau de orice alt gen; intensificarea eforturilor de prevenire și combatere a corupției în toate formele și la toate nivelele acesteia”. Mai precis, în Titlul VI din Acordul de Asociere Uniunea Europeană - Moldova, i se cere Republicii Moldova să realizeze apropierea legislației sale de actele normative ale UE și de instrumentele internaționale în ceea ce privește corupția pasivă și activă, conflictul de interese și spălarea banilor.

3.9 Riscuri identificate pentru implementarea proiectului

Abordările diferite în materie de politici ale actorilor implicați, prioritățile fluctuante și dezacordurile între agenții se numără printre riscurile majore care afectează implementarea eficientă a proiectului în viitor. Un alt risc major are ca sursă procesul lent de recrutare și obstacolele procedurale la desemnarea conducerii instituțiilor cu rol esențial în prevenirea și combaterea corupției.

Mai mult, responsabilii politici au semnalat necesitatea restructurării unor instituții cheie, precum CNA și FIU. Există riscul ca orice reforme potențiale să diminueze și mai mult capacitatea acestor instituții, care deja s-a dovedit insuficientă pentru îndeplinirea sarcinilor lor.

4 ALTE TIPURI DE ASISTENȚĂ TEHNICĂ RELEVANTĂ

4.1 Sinergii cu Parteneriatul pentru Buna Guvernare între Consiliul Europei și Uniunea Europeană (PGG - 2018)

Proiectul CLEP se va desfășura în sinergie cu Parteneriatul pentru Buna Guvernare între Consiliul Europei și Uniunea Europeană, în special pe dimensiunea lui regională, unde experiența Republicii Moldova cu privire la anumite aspecte ar fi benefică țărilor din regiune. Republica Moldova ar putea fi considerată țară de referință în privința rezultatelor 2 și 3 ale parteneriatului:

Rezultatul 1:

Recomandări privind consolidarea independenței operaționale și a eficacității prevenirii specializate și aplicării legii de către organismele anticorupție și structurile de prevenire din regiunea Parteneriatului Estic prin schimb de experiență în ceea ce privește reformele aplicate în diferite țări
Țări de referință: Azerbaidjan și Ucraina

Rezultatul 2:

Studii privind politicile de prevenire și combatere a corupției cu referire la îmbogățirea ilicită și integritatea funcționarilor publici
Țări de referință: Armenia, Republica Moldova și Ucraina

Rezultatul 3:

Îndrumări privind introducerea și implementarea efectivă a cerințelor referitoare la beneficiarul real, în conformitate cu standardele GAFI, a patra directivă UE în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și bunele practici internaționale
Țări de referință: Republica Moldova și Ucraina

Rezultatul 4:

Consolidarea capacităților de reglementare și aplicare a legii ale autorităților de supraveghere în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului în statele Parteneriatului Estic, prin utilizarea unei abordări bazate pe riscuri
Țări de referință: Georgia

4.2 Alte inițiative

În domeniul Anticorupției și al prevenirii și combaterii spălării banilor, principala instituție beneficiară este Centrul Național Anticorupție. În prezent, CNA beneficiază de asistență printr-un proiect finanțat de Regatul Norvegiei și implementat de PNUD, care se axează pe latura de prevenire. FIU a beneficiat de sprijinul Băncii Mondiale în implementarea Evaluării naționale a riscurilor (ENR). Banca Mondială a sprijinit și crearea unui sistem online de declarare a averii și intereselor personale ce urmează a fi administrat de ANI în 2018. Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) a beneficiat de un proiect de înfrățire (Dezvoltarea și consolidarea capacității operaționale și instituționale a Comisiei Naționale a Pieței Financiare în domeniul reglementării și supravegherii prudentiale), care s-a încheiat la sfârșitul lunii august 2017.

Alte proiecte importante în curs de derulare sau în legătură cu care se preconizează oferirea de sprijin prin asistență tehnică instituțională sunt după cum urmează:

1. *Proiectul PNUD Consolidarea funcțiilor de prevenire și analiză a Centrului Național Anticorupție:* deși acest proiect se va încheia în ianuarie 2018, este prevăzut un proiect de monitorizare a prevenției și există planuri de asistare a punerii în aplicare a SNIA 2017-2020. Data de lansare a acestui al doilea proiect nu se cunoaște deocamdată.
2. *Un viitor proiect UE de twinning în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor:* această inițiativă va debuta în 2018 și va consolida implementarea politicilor, va susține capacitățile analitice și de investigație ale Serviciului pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, vor fi create baze de date și mecanisme de monitorizare. Cererea de exprimare a interesului urmează a fi publicată în viitorul apropiat;
3. *Proiect UE de twinning:* Sprijinirea consolidării capacității operaționale a agențiilor de aplicare a legii din Republica Moldova în domeniul prevenirii și investigării infracțiunilor de corupție. Această inițiativă va viza capacitățile de investigație și operative ale instituțiilor anticorupție și va fi lansată oficial în decembrie 2017.
4. Sprijinul Ambasadei Statelor Unite acordat Ministerului Afacerilor Interne în implementarea reformei poliției continuă cu vizitele unor experți în domeniul investigațiilor penale, cu formare și vizite de studiu;
5. Asistență tehnică a Uniunii Europene „Sprijinirea acțiunilor de prevenire și combatere a corupției în sectorul judiciar”, cu începere din martie 2018 și o durată de 36 de luni. Obiectivul general constă în accelerarea procesului de reformare durabilă a sectorului judiciar

din Republica Moldova prin susținerea procesului de implementare a legislației de prevenire și combatere a corupției în sectorul judiciar. Proiectul preconizează să promoveze conceptul toleranței zero, să consolideze capacitatea instituțiilor beneficiare și să îmbunătățească procesele de comunicare internă și externă a acestor instituții;

6. Fonduri oferite de Regatul Unit vor fi puse la dispoziție în scurt timp pentru asistarea FIU în selectarea programelor informatice de analiză adecvate. În plus, există și un plan de asistare a FIU în procesul de elaborare a procedurilor care vizează DNFBP-urile și de oferire a unor activități de formare destinate entităților raportoare.
7. Ambasada României facilitează schimburile de experiență între Autoritatea Națională de Integritate și autoritatea omoloagă din România.
8. ABA ROLI Moldova – componenta anticorupție a proiectului de reformă a legislației penale se concentrează pe activități de formare a judecătorilor, procurorilor, investigatorilor de la CNA, precum și pe activitatea de investigații speciale, cazurile de corupție, spălarea de bani prin firme din paradisuri fiscale și confiscarea extinsă.

În plus, UE finanțează misiunea consilierilor la nivel înalt mobilizați în sprijinul activităților desfășurate de FIU și de procurori, dar și pentru a oferi asistență în probleme de anticorupție; unul dintre consilierii anticorupție lucrează direct cu Cabinetul Prim-ministrului.

În prezent, nu există un cadru de coordonare a donatorilor care să vizeze exclusiv probleme de corupție și spălarea de bani. Asemenea probleme sunt dezbătute sporadic în întâlniri de coordonare a donatorilor din sectorul justiției. S-a observat că este dificilă strângerea de informații complete referitoare la proiecte aflate în derulare și proiecte preconizate în domeniu. Ca urmare, este posibil ca implementarea unui mecanism separat de coordonare și schimb de informații să fie o soluție bună pentru a se asigura nesuprapunerea activităților, dar și pentru a exista o singură voce de transmitere a mesajelor politice relevante. Această situație a fost semnalată și de reprezentanții USAID cu prilejul ultimei întâlniri de coordonare a donatorilor din sectorul justiției (14 septembrie 2017). În scop de monitorizare, USAID a solicitat organizarea unei prime întâlniri de coordonare la începutul lunii decembrie 2017.

5 SINTEZA REZULTATELOR/SCOPURILOR ȘI ACTIVITĂȚILOR PROIECTULUI

5.1 Sinteza activităților (pentru fiecare Rezultat scontat)

RS 1: Lacunele și deficiențele în cadrul de reglementare referitor la lupta contra corupției și prevenirea acestui fenomen, spălarea banilor/finanțarea terorismului sunt abordate conform practicilor relevante ale Consiliului Europei și UE.

1.1. Revizuirea cadrului național de reglementare referitor la: a) Anti-corupție; b) Spălarea banilor și finanțarea terorismului; c) Recuperarea bunurilor; d) Integritatea aleșilor poporului și a funcționarilor publici.

Proiectul va sprijini analiza cadrului național de reglementare la standardele internaționale axată pe anticorupție, prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, dar și pe recuperarea activelor și integritate. Noua lege privind testarea integrității instituționale a fost adoptată în primăvara anului 2017, se preconizează că noul proiect de lege privind prevenirea și combaterea spălării banilor va deveni lege și va intra în vigoare până la sfârșitul anului 2017, iar legislația privind ARBI va fi pusă în aplicare în scurt timp. În scopul identificării și remedierii posibilelor deficiențe, proiectul va susține formarea unor grupuri de lucru în care să fie dezbătute eventualele ajustări ale legislației și, în același timp, să se analizeze actele normative după câteva luni de la punerea în aplicare. Se va efectua și revizuirea sancțiunilor ce țin de infracțiunile economice și cele de corupție, precum și o revizuire a sancțiunilor ce țin de infracțiunile de spălarea a banilor și combatere a finanțării terorismului.

1.2. Elaborarea unui cadru normativ național referitor la: a) Lupta cu corupția; b) Lupta cu spălarea banilor și finanțarea terorismului; c) Recuperarea bunurilor d) Integritatea aleșilor poporului și a funcționarilor publici.

În acord cu Ministerul Justiției, proiectul CLEP va ajuta la evaluarea rezultatelor Strategiei de reformare a sectorului justiției, Pilonul IV, referitor la integritatea sistemului judiciar. Evaluarea, care a avut loc între 19 și 22 septembrie 2017, va contribui la conceperea viitoarelor documente strategice. Evaluarea finală ar trebui să fie disponibilă la sfârșitul lunii octombrie, în timp ce prelucrarea informațiilor referitoare la toți pilonii strategiei va fi finalizată până la sfârșitul anului 2017.

Proiectul CLEP va fi derulat alături de instituții, pentru a oferi consiliere tehnică cu privire la pregătirea actelor normative referitoare la beneficiarul efectiv, precum și cu privire la ghidurile pentru persoanele expuse politic și pentru DNFBP-uri. FIU a solicitat asistență la revizuirea proiectului curent al ghidului privind identificarea tranzacțiilor suspicioase. Când privește ANI, odată ce președintele autorității va fi desemnat și selectarea inspectorilor se va afla în derulare, proiectul CLEP va asista la elaborarea regulamentelor referitoare la rolul și responsabilitățile acestor noi inspectori. Însă această activitate poate fi amânată în cazul în care desemnările treneză. Toate aceste activități vor contribui în mod direct la crearea unui cadru de reglementare funcțional și la abordarea deficiențelor identificate anterior.

1.3. Judecători, procurori, polițiști și alți beneficiari instruiți în domeniul implementării legislației cu privire la lupta cu corupția și lupta cu spălarea banilor și finanțarea terorismului.

Prin proiectul CLEP vor fi instruiți o serie de beneficiari (ofițeri CNA, judecători și procurori, dar și DNFBP-uri și sectorul privat, în mod direct) pentru a pune în aplicare noile și actualele legi și reglementări anticorupție. Activitățile cu judecătorii și procurorii vor fi derulate prin Institutul Național al Justiției (INJ). Prin intermediul proiectului CLEP va fi schițat conceptul pentru activitățile de instruire și programul acestora și vor fi coordonate respectivele activități, care din anul 2019 vor fi preluate de INJ și incluse în planul de instruire definitiv. În 2020, prin proiectul CLEP vor fi actualizate materialele folosite în activitățile de instruire pentru a se include bunele practici nou apărute sau în curs de apariție.

RS II: Sunt îmbunătățite capacitățile autorităților de a elabora și implementa măsuri de prevenire ale corupției și spălării banilor.

2.1. Noua strategie națională pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțarea terorismului este bazată pe un cadru orientat spre eficacitate și pe rezultatele evaluării naționale a riscurilor privind spălarea banilor și finanțarea terorismului

Întrucât actuala strategie de prevenire și combatere a spălării banilor se încheie în 2017, proiectul va oferi asistență FIU în schițarea noii strategii. În prezent se lucrează împreună cu diferiți actori implicați pentru a se conveni asupra pașilor imediat următori în acest proces.

2.2. Suport în elaborarea și creșterea capacităților de monitorizare a strategiei naționale anticorupție (SNIA 2017-2020) și a planului de acțiuni, în special prin instrumente de monitorizare și implementare.

SNIA 2017-2020 a fost aprobată în martie 2017 și publicată în iunie 2017. Din cei șapte piloni care alcătuiesc strategia, CNA întrevide 9 planuri de acțiune sectoriale și 36 de planuri de acțiune la nivel regional (în prezent în curs de elaborare de către PNUD) care necesită un sistem comun de raportare și monitorizare. Ca parte a acestei acțiuni, proiectul preconizează o acțiune de instruire cu privire la punctele focale ale metodologiei de monitorizare, ale procedurii de colectare de date și de raportare.

2.3. Evaluarea riscurilor corupționale în sectoarele cele mai de risc (e.g. sistemul judiciar/poliție, vamă, serviciul fiscal, sistemul de sănătate, educație, finanțare politică) și elaborarea planurilor de acțiune pentru micșorarea riscului.

Întrucât alți furnizori de asistență tehnică (PNUD) vor elabora planuri de acțiune în vederea diminuării riscurilor în domeniile vizate de strategie, proiectul CLEP nu va finanța acțiuni specifice aferente fazei de elaborare a acestor evaluări, dar va participa la unele consultații organizate de PNUD pentru fiecare sector, ca parte din procesul de finalizare. Cu toate acestea, proiectul prevede sprijin pentru implementarea planurilor de diminuare a riscului. Deoarece aceste documente nu vor fi finalizate mai devreme de sfârșitul anului, împreună cu CNA vor fi proiectate acțiuni concrete, însă numai după ce planurile sunt aprobate. Pentru început, pentru proiectul CLEP au fost selectate ca domenii prioritare în vederea evaluării riscului sectorul privat și cel judiciar.

2.4 Asigurarea măsurilor de consolidare a capacităților de verificare și monitorizare a declarațiilor de avere și declarațiilor cu privire la conflictul de interese.

În cadrul proiectului CLEP se află în curs crearea unui tutorial video de prezentare cu privire la declarațiile de avere pentru funcționarii publici, ce va fi postat pe pagina de internet a ANI și distribuit tuturor instituțiilor implicate. Filmul va servi și ca material de instruire pentru punctele focale. CLEP susține ANI în crearea ghidurilor și a unui compendiu de scenarii/situații posibile destinat managerilor instituțiilor publice.

2.5. Consolidarea capacităților operaționale ale CNA, ANI, Serviciului Vamal și a Serviciului pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor prin revizuirea, elaborarea și pregătirea ghidurilor interne, precum și instruire.

Proiectul preconizează activități de îndrumare a inspectorilor ANI și a instituției în sine, vizând managementul, necesitățile de cooperare și poziționarea instituțională. În cazul MAI, prin proiect va fi elaborată o strategie și un plan de acțiune anticorupție prin care ministerul este sprijinit la nivel managerial printr-un studiu asupra principiilor de *lean management* aplicabile. CLEP va susține, de asemenea, includerea conceptului de *intelligence-led policing* (activitate de poliție bazată pe informații) în structura operațiilor MAI. Sunt prevăzute pentru FIU sesiuni de instruire cu privire la tehnicile analitice și un seminar despre bunele practici, cu metode de determinare și confiscare a banilor cash în baza suspiciunilor de spălare de bani, care să fie aplicate în cadrul cooperării între agenții.

RS III: Un cadru îmbunătățit de recuperare a activelor și capacități consolidate ale structurilor relevante și specializate

3.1. Sprijin autorităților în elaborarea strategiei pentru recuperarea bunurilor și ghiduri pentru implementarea strategiei

Va fi efectuată o evaluare completă a necesităților ARBI, luându-se în considerare instruirea, infrastructura, personalul, cooperarea internațională și alte necesități. PSO vor prevedea rolurile, responsabilitățile și practicile de lucru în cadrul ARBI. În cursul anului 2018 va fi întocmită o strategie completă pentru ARBI. În plus, CLEP va facilita o vizită tehnică pentru ca o parte din personalul ARBI să discute la sediul EUROPOL despre cerințele de conformare ale noului ARBI la sistemul SIENA.

3.2. Instruire specializată și ghiduri referitor la investigarea crimelor economice și financiare, (confiscare și percheziție), precum și folosirea măsurilor speciale de investigație (MSI) și investigațiile financiare.

Ulterior evaluării necesităților, astfel cum se arată la rezultatul 3.1., CLEP va oferi activități de instruire de specialitate necesare personalului ARBI. Deja au fost definite ca priorități activitățile de formare în domeniul investigațiilor financiare paralele și urmării bunurilor, informațiilor din surse deschise și a tehnicilor speciale de investigații sub acoperire. Pentru a aborda confiscarea civilă, proiectul va instrui personal din cadrul ANI asupra metodelor de efectuare a inspecțiilor care privesc averile nejustificate.

3.3. Instruire specializată/ghiduri referitor la administrarea bunurilor.

Ca primă etapă în crearea cadrului de administrare a bunurilor, CLEP va întocmi ghiduri privind administrarea bunurilor. Acestea ar trebui să fie utile cadrului procedural pentru administrarea bunurilor și va implica anumite instituții, în cadrul efortului comun necesar pentru ca aceste operațiuni să aibă eficacitate.

3.4. Îmbunătățirea cooperării la nivel național și internațional, schimbul de bune practici în domeniul sechestrării și confiscării bunurilor ce rezultă din activitatea infracțională și recuperarea activelor.

Întrucât ARBI este un organism nou creat și are nevoie să se familiarizeze cu standardele internaționale relevante și cu aplicarea lor curentă, proiectul va facilita o vizită de studiu a unor ofițeri, prin care aceștia să deprindă bunele practici în activitatea de recuperare a activelor.

RS IV: Creșterea capacităților și îmbunătățirea sistemelor de schimb al informației în domeniul infracțiunilor de corupție, urmărirea bunurilor și recuperarea lor.

4.1. Asistență și ghidare pentru evaluarea, elaborarea și implementarea noului sistem e-dosar (cu focusare pe inter-operabilitate)

Această componentă se va sprijini în mare măsură pe o evaluare inițială a necesităților și pe un studiu de fezabilitate desfășurat la nivelul MAI, ANI, CNA, FIU, ARBI și PG, inclusiv procuraturile specializate, dar ținându-se seama de faptul că instituțiile beneficiare au exprimat nevoia urgentă de modernizare a infrastructurii existente, dar și că orice sisteme noi nu ar trebui să se suprapună cu programele informatice achiziționate anterior. Evaluarea necesităților va ajuta echipa proiectului să se concentreze mai bine asupra instituțiilor cu un potențial mai mare de obținere a rezultatelor care să ducă la creșterea interoperabilității. În afara procurării programelor informatice și a echipamentelor hardware, prin programul CLEP se oferă activități de instruire cu privire la utilizarea și întreținerea acestora.

4.2 Echipament IT (hardware și software) necesar oferit pentru a facilita capacitățile operaționale ale autorităților și oferirea instruirilor cu privire la modul de utilizare

Odată ce sunt evaluate necesitățile IT, proiectul va achiziționa echipamentele necesare și va oferi întregului personal instruire cu privire la utilizarea, gestionarea și întreținerea respectivelor echipamente. În prezent, CLEP prevede achiziția de programe informatice de vizualizare pentru efectuarea urmăririi penale. În plus, ANI și-a exprimat nevoia de a crea o bază de date cu persoane care nu au dreptul să dețină funcții publice, ceea ce ar veni în ajutorul atribuțiilor lor privind monitorizarea incompatibilității funcției publice.

RS V: Oferirea de asistență și consolidarea cooperării la nivel național și internațional dintre organele de aplicare a legii din țară și cele din străinătate în domeniul schimbului de informații și urmărirea internațională a veniturilor provenite din activitatea infracțională legată de corupție și alte forme ale infracțiunilor economice.

5.1. Stabilirea unor ofițeri de legătură între instituțiile relevante care vor asigura schimbul de informații referitor la urmărirea bunurilor și recuperarea lor, investigațiile financiare și alt tip de schimb de informație referitoare la infracțiunile economice.

Vor fi întocmite modalități și ghiduri privind schimbul de informații și coordonarea (metodologii, bune practici, instrumente eficiente și formulare tipizate), care vor ghida activitatea zilnică și vor stabili bunele practici privind coordonarea permanentă între instituții, în special CNA și ANI. Odată ce instrucțiunile sunt definitive, va fi creat un birou de coordonare permanentă a tuturor instituțiilor anticorupție.

5.2. Cooperare internațională îmbunătățită între instituțiile relevante referitor la schimbul de informații despre urmărirea și recuperarea bunurilor, schimb de informații referitor la investigațiile financiare și alte crime economice.

Nu a fost efectuată niciodată o evaluare a situației actuale privind cooperarea internațională privind schimbul de date și este considerată extrem de necesară în identificarea oportunităților și punctelor slabe. Proiectul prevede și un program de mentoring destinat FIU și PG despre cazurile rezolvate, în care un expert internațional urmează să ofere consiliere directă instituțiilor, cu privire la cazuri concrete. În timp ce autoritățile susțin această activitate, echipa proiectului va lucra îndeaproape cu autoritățile pentru a realiza implementarea prin acorduri de confidențialitate specifice.

5.3. Instruire în domeniul cooperării naționale și internaționale - investigația transfrontalieră și schimbul de informații referitor la cazurile de corupție, infracțiuni economice/recuperare a bunurilor

Această componentă de consolidare a capacităților întărește direct cooperarea internațională și națională, necesară sporirii eficacității operațiunilor de prevenire și combatere a corupției și spălării banilor. CLEP prevede instruire pentru judecători, procurori și experți judiciari cu privire la prezentarea probelor privind cauzele penale și probele judiciare în cauze cu elemente de extraneitate - investigații transfrontaliere sau urmăriri internaționale de active. ARBI, FIU și alți actori relevanți vor beneficia de pe urma activității de instruire generală în domeniul recuperării activelor în cazuri internaționale.

5.4. Oferirea asistenței pentru autoritățile de supraveghere și reglementare la revizuirea conformității regulamentelor cu standardele internaționale și recomandările Moneyval relevante.

Sectorul privat capătă o importanță din ce în ce mai mare în lupta împotriva corupției și spălării banilor, după cum se arată și în ENR. Proiectul va oferi asistență în procesul de creare a cadrului național de standarde/de reglementare pentru conformitatea la normele anticorupție în sectorul privat. Ulterior vor fi identificate și alte activități destinate acestui sector. Cu privire la spălarea banilor, proiectul CLEP va evalua cerințele de conformare în ceea ce privește prevenirea și combaterea spălării banilor pentru sectorul financiar și DNFBP-uri.

RS VI: Creșterea conștientizării de către public și implicarea în lupta contra corupției.

6.1. Instruiri în domeniul relatării cazurilor de corupție, spălării banilor și finanțarea terorismului pentru ofițerii de comunicare de la instituțiile relevante și jurnaliști

În timp ce jurnaliștii de la Chișinău au participat la instruiri cu privire la relatarea cazurilor de corupție, cei care lucrează în provincie nu au fost incluși în astfel de activități. Ei au nevoie de sprijin în organizarea unor instruiri de acest tip. Mai mult, PA a solicitat sprijin în consolidarea capacității de relaționare cu mass-media, prin intermediul propriului birou de relații publice. Această activitate a atras interesul multor instituții. Echipa proiectului va lua în considerare folosirea experienței PA în elaborarea unui model de instruire. În plus, echipa proiectului a observat lipsa raportării în mass-media a cazurilor de spălare de bani. Din acest motiv, împreună cu FIU, proiectul va facilita organizarea unui seminar pe această temă.

6.2. Instruire cu privire la jurnalismul de investigație și relatarea în mass-media

Proiectul CLEP va desfășura activități de instruire pe tema informațiilor din surse deschise pentru jurnaliștii de investigație și, de asemenea, va întocmi ghiduri pentru interpretarea declarațiilor de avere și modul de relatare despre acestea, ceea ce ar putea sprijini activitatea ANI.

6.3. Oferirea de suport la participarea societății civile în monitorizarea implementării Strategiilor naționale de luptă cu corupția și prevenirea spălării banilor/finanțarea terorismului.

Proiectul CLEP va acționa pentru a sprijini rolul societății civile în calitate de supraveghetor al implementării SNIA 2017-2020 și a noii strategii de prevenire și combatere a spălării banilor. În cadrul proiectului vor fi desfășurate două seminare în cadrul cărora CNA și FIU vor avea prilejul să prezinte și să discute deschis strategiile. În plus, proiectul preconizează activități de consolidare a capacităților la nivelul organizațiilor interesate în aprofundarea cunoștințelor cu privire la conceptele care stau la baza integrității (etică, conflict de interese etc.), cu vizare la nivel local. În fine, în scopul

creșterii participării ONG-urilor la nivel local în monitorizarea SNIA și a planurilor de acțiune, proiectul va oferi instruire privind metodologiile de monitorizare a implementării SNIA.

5.2 Resurse

Proiectul va oferi următoarele resurse concomitent cu oferirea de sprijin și asistență în obținerea rezultatelor preconizate, în conformitate cu planul de lucru aprobat și noile necesități, astfel cum au fost stabilite în cadrul ședințelor Comitetului de conducere:

- Studii de cercetare;
- Consiliere/opinii ale experților;
- Mese rotunde și seminare;
- Ateliere și conferințe;
- Cursuri de instruire;
- Vizite de studiu/tehnice;
- Traducere/interpretare;
- Publicare/diseminare;
- Prezentare în presă și acțiuni de vizibilitate.

6 ACTIVITĂȚI DE ÎNCEPUT

6.1 Sinteza acțiunilor

Următoarele activități și acțiuni au fost desfășurate în timpul fazei incipiente a proiectului și, ulterior, înainte de activitățile de lansare (01 iunie 2017 - 30 septembrie 2017):

Descrierea activităților din faza incipientă	Statut (la 16 octombrie 2017)
Recrutarea echipei proiectului (Strasbourg și Chișinău): <ul style="list-style-type: none"> • Consilier proiect (Chișinău – normă întreagă): selectat și operațional; • Coordonator superior de proiect (Chișinău - normă întreagă): selectat, o nouă perioadă de recrutare va fi lansată ca urmare a demisiei candidatului selectat; • Asistent de proiect - lingvist (Chișinău – normă întreagă): Recrutare definitivată și operațional. 	Finalizat
Alocarea și organizarea biroului proiectului	Finalizat
Prezentarea proiectului instituțiilor beneficiare	Finalizat
Întocmirea și aprobarea planului de lucru	Finalizat
Ședința comitetului de conducere	organizată la 29 septembrie 2017

Conferință de lansare a proiectului	organizată la 29 septembrie 2017
Întocmirea și depunerea proiectului de raport inițial	depunere la 20 octombrie 2017

6.2 Constituirea echipei proiectului/recrutare

Recrutarea echipei proiectului a fost definitivată în prima lună a fazei incipiente. Echipa a devenit pe deplin operațională la 12 iulie 2017, iar biroul proiectului fusese deja înființat la acea dată.

Consilierul de proiect a fost recrutat și a devenit operațional în luna iulie 2017. Consilierul se ocupă de conducerea echipei proiectului și de implementarea generală a proiectului la nivelul țării. Atribuțiile sale au legătură cu proiectarea, punerea în aplicare și evaluarea activităților proiectului, raportând și elaborând documente privind politicile. De asemenea, Consilierul de proiect menține legătura cu Delegația UE și cu alți actori internaționali relevanți, precum și cu toți beneficiarii și părțile implicate. Consilierul de proiect supraveghează munca celorlalți doi membri ai echipei.

Coordonatorul superior de proiect a fost recrutat și a devenit operațional în iulie 2017, dar de la finele fazei incipiente a părăsit echipa proiectului pentru a se angaja în străinătate. A fost lansată o nouă procedură de recrutare. Între timp, o persoană ocupă temporar funcția, pentru o perioadă de 3 luni, până la încheierea recrutării. Coordonatorul superior de proiect se ocupă de susținerea implementării proiectului sub toate aspectele lui, atât din punct de vedere al conținutului cât și administrativ.

Asistentul lingvist al proiectului a fost recrutat și a devenit operațional în luna iulie 2017. Asistentul lingvist sprijină din punct de vedere administrativ activitățile proiectului, păstrează înregistrările și dosarele, efectuează activități de traducere/interpretare, conform necesităților.

6.3 Biroul/spațiul proiectului

Biroul proiectului se află în spațiul pus la dispoziție de Consiliul Europei la Chișinău, care oferă și infrastructura tehnică și informatică necesară echipei. Adresa biroului proiectului este următoarea:

Proiectul: CLEP – Republica Moldova
 Oficiul Consiliului Europei la Chișinău
 Strada V. Pârcălab, nr. 63, Skytower, etaj 4
 Telefon: + 373 22 888905
 Giulia.re@coe.int

6.4 Activități de început – (iunie – septembrie 2017)

În iunie 2017, Consiliul Europei a efectuat o misiune la fața locului la Chișinău, pentru întâlniri cu principalele părți interesate și dezbaterile activităților ce urmau a fi incluse în proiectul de plan de lucru al CLEP. Echipa Consiliului Europei s-a întâlnit cu reprezentanții CNA, FIU, ANI, MAI, CSM, CSP, PA, precum și ai Delegației UE. Proiectul a fost prezentat părților interesate, iar o primă variantă de proiect al planului de lucru a fost întocmită pe baza datelor și informațiilor obținute de la acești reprezentanți la începutul lunii iulie 2017.

După ce a devenit operațională, echipa proiectului a organizat o serie de întâlniri bilaterale pe parcursul lunii iulie 2017 cu directorul adjunct al CNA, cu directorul FIU, cu președintele în funcție și ofițerii de la ANI, cu procurorul-șef al PA, cu reprezentanți de la PG și de la PCCOCS, MAI și INJ. Au fost organizate întâlniri și cu organizații ale societății civile, inclusiv cu membri ai Alianței

Anticorupție. Au fost discutate cu fiecare instituție probleme specifice care să fie introduse în planul de lucru. În scop de coordonare, echipa s-a întâlnit cu consilieri de rang înalt ai UE în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și anticorupției, cu reprezentanți de la Ambasada Statelor Unite ale Americii (International Narcotics and Law Enforcement Affairs - INL), echipele de proiect de la ABA-ROLI și PNUD, pentru a discuta aspecte ce țin de domeniul anticorupției.

Aceste întâlniri au permis colectarea celor mai recente informații cu privire la starea legislației anticorupție și pentru prevenirea și combaterea spălării banilor, astfel încât planul de acțiune care se întocmea să aibă la bază nevoile și constrângerile părților interesate.

Seminar privind planul de lucru (12 septembrie 2017)

Pe 12 septembrie 2017, reprezentanți ai PCCOCS, BNM, MAI, INI, FIU, ARBI, CNA, ANI, PA, PG, CNPF și MJ au luat parte la un seminar unde s-a dezbătut schița de plan de lucru al proiectului CLEP. Grupul a inclus și Înalțul consilier al UE în domeniul procuraturii, anticorupției și prevenirii și combaterii spălării banilor, precum și Delegația UE. Deși a fost invitat, reprezentantul din partea societății civile nu a luat parte la eveniment.

Seminarul a pus bazele finalizării și aprobării ulterioare a planului de lucru în cadrul comitetului de conducere al proiectului.

Evenimentul de lansare a proiectului CLEP (29 septembrie 2017)

Pe 29 septembrie 2017, la Chișinău, a fost organizat evenimentul de lansare a proiectului, în prezența a circa 800 de invitați de la instituții naționale, parteneri cheie și reprezentanți ai mass-media. Toți vorbitorii au subliniat importanța CLEP în susținerea reformelor cheie în domeniul prevenirii și combaterii corupției și spălării banilor. În deschidere, ministrul adjunct al Justiției, ambasadorul Delegației UE în Republica Moldova și procurorul general au insistat pe importanța proiectului în impulsivarea aplicării legii, ca element prioritar în cadrul Acordului de asociere între Uniunea Europeană și Republica Moldova. Vorbitorul din partea Consiliului Europei a menționat nevoia de a consolida coordonarea între agenții. Directorul adjunct al Centrului Național Anticorupție, procurorul șef de la Procuratura Anticorupție și un reprezentant de la Consiliul Național de Integritate au reiterat angajamentul instituțiilor lor de a lupta cu eficiență și eficacitate împotriva corupției. În cursul discuțiilor au fost evocate și nevoia de implementare a recomandărilor MONEYVAL și GRECO, precum și necesitatea pregătirilor pentru următoarele evaluări. Au fost prezentate cadrul de rezultate și activitățile planificate ale proiectului CLEP pentru anii următori.

Evaluarea Strategiei de reformare a sectorului justiției (SRSJ): pilonul IV (august-octombrie 2017)

La solicitarea Ministerului Justiției, Consiliul Europei desfășoară o evaluare a Strategiei de reformare a sectorului justiției, în cadrul căreia Proiectul CLEP se axează pe implementarea pilonului IV: „Reglementarea clară a comportamentului judecătorilor, procurorilor, ofițerilor de urmărire penală, avocaților și executorilor judecătorești în raport cu alte persoane în scopul combaterii actelor de corupție; crearea unui mecanism de asigurare a comportamentului integru” și „Elaborarea și aplicarea unor instrumente eficiente de prevenire a imixtiunii în activitatea de înfăptuire a justiției, precum și de prevenire a comportamentului corupțional al actorilor din sectorul justiției”. Între 20 și 22 septembrie, expertul Consiliului Europei s-a întâlnit cu mai mulți actori de la Chișinău: Înalțul Consilier al UE pe lângă Ministerul Justiției, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, CSP, PCCOCS, CSM, CNA, MAI și Asociația Barourilor din Republica Moldova. Expertul s-a întâlnit și cu câteva ONG-uri, precum CAPC, TI Moldova, AO Crondrom, Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului și Centrul de Resurse Juridice. Raportul de evaluare va fi finalizat în octombrie 2017, când se așteaptă ca cea mai importantă preocupare să fie problemele de eficacitate. Raportul de evaluare va fi documentul de orientare în pregătirea noii Strategii de reformare a sectorului justiției.

Raportul va oferi și o analiză pe care să se bazeze viitoarele intervenții în cadrul proiectului CLEP în legătură cu judecătorii, procurorii, ofițerii de urmărire penală, avocații, executorii judecătorești și integritatea lor.

Elaborarea noii Strategii de prevenire și combatere a spălării banilor (august-septembrie 2017)

Ca prioritate imediată, s-a solicitat ca prin proiectul CLEP să se ofere asistență autorităților din Republica Moldova în elaborarea noii Strategii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, după expirarea în luna decembrie 2017 a strategiei curente. În perioada 9-10 august 2017 a avut loc o misiune de experți menită să definească domeniul de asistență, astfel încât să se întocmească o evaluare și recomandări preliminare pe această temă. Au fost organizate întâlniri la FIU, MAI, CNPF, BNM, Ministerul Finanțelor, Ministerul Tehnologiei și Informației, Vamă, PG și birourile specializate ale procuraturii. Experții au conchis că este nevoie de o analiză de eficacitate privind strategia curentă și de constituirea unui grup de coordonare a strategiei de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, care să supravegheze inițiativele, fără a uzurpa rolul FIU. Analiza experților recomandă ca o nouă strategie de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului să fie elaborată perioada începând cu 2018, pe baza rezultatelor orientate pe eficacitate prescrise de standardele GAFI. Ulterior, instituțiile beneficiare și-au schimbat poziția și au propus amânarea elaborării unei noi strategii până la finele anului 2018, utilizând ca document interimar un document elaborat recent, și anume Planul de acțiune bazat pe Evaluarea națională a riscurilor. Reprezentanții proiectului CLEP au arătat că nu este suficient, date fiind cerințele GAFI în domeniu. Se poartă în continuare consultări pe această problemă cu părțile interesate.

6.5 Alcătuirea comitetului de conducere

Conform descrierii acțiunilor și în urma consultărilor cu Delegația UE, au fost cooptați ca membri permanenți în comitetul de conducere al proiectului reprezentanți de la următoarele instituții:

- Centrul Național Anticorupție (CNA);
- Autoritatea Națională de Integritate (ANI);
- Procuratura Anticorupție (PA);
- Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor din cadrul CNA (Unitatea de Informații Financiare - FIU);
- Ministerul Afacerilor Interne (MAI);
- Direcția legislație din cadrul Ministerului Justiției;
- Consiliul Suprem al Magistraturii (CSM);
- Consiliul Superior al Procurorilor (CSP);
- Institutul Național al Justiției (INJ);
- Reprezentantul societății civile (ales din rândul organizațiilor care fac parte din AAC);
- Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova;
- Secția Crime Economice și Cooperare din cadrul Consiliului Europei.

A fost invitat la ședințe și coordonatorul proiectului din partea Ministerului Afacerilor Externe; ședințele se vor ține o dată la șase luni. La nevoie, pot fi convocate și ședințe *ad hoc* pentru a fi discutate probleme specifice. Ședințele comitetului de conducere vor presupune prezența și a altor autorități relevante pentru rezultatele și activitățile proiectului, pe bază *ad hoc*. Deciziile se adoptă cu majoritate de 50% plus un vot. Rolul de președinte al comitetului de conducere va fi îndeplinit alternativ de reprezentantul Consiliului Europei și de cel al Delegației UE.

Pe 29 septembrie 2017, după evenimentul de lansare, s-a ținut prima ședință a comitetului de conducere al proiectului. Comitetul a hotărât să se extindă compoziția sa, prin includerea unei persoane nominalizate din partea comunității jurnaliștilor de investigație din Republica Moldova. S-au discutat și aprobat alcătuirea comitetului de conducere, termenii săi de referință și planul de lucru al proiectului. S-a dezbătut pe larg despre abordarea pentru cadrul strategic/de politici în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, ca urmare a expirării în decembrie 2017 a actualei strategii în domeniu. S-a convenit că este necesar să fie adoptate măsuri cuprinzătoare vizând politicile în domeniu, în pofida existenței unui plan de acțiune întocmit pe baza recentei Evaluări naționale a riscurilor.

6.6. Monitorizarea proiectului și proceduri de evaluare

Echipa proiectului are ca sarcină **monitorizarea și evaluarea** continuă a proiectului, pentru a măsura progresul pentru atingerea obiectivului general și a celor șase rezultate scontate ale proiectului. Echipa proiectului va colecta date periodice pentru a monitoriza modul în care activitățile contribuie la obținerea rezultatelor scontate și a obiectivelor de nivel mai înalt. În acest scop, echipa proiectului a elaborat un plan intern de monitorizare și evaluare, care cuprinde indicatori internaționali și analiza progresului realizat în vederea conformării la recomandările GRECO și MONEYVAL.

Proiectul preconizează și o **evaluare** externă, ce va fi contractată de Consiliu cu trei luni înainte de încheierea proiectului. Raportul de evaluare finală va fi redactat în limba engleză și tradus în limba română. Ambele versiuni vor fi încărcate pe website-ul proiectului.

7 VIZIBILITATE/PREZENTARE ÎN MASS-MEDIA

7.1 Paginile de internet ale Consiliului Europei și proiectului CLEP

A fost întocmit un **Plan de vizibilitate și comunicare**, care a fost pus în acord cu Descrierea acțiunii. Scopul acestui plan este ca proiectul CLEP să se bucure de vizibilitate și recunoaștere de către autoritățile din Republica Moldova, de profesioniști și de către marele public.

Pagina de internet a proiectului a devenit operațională în luna iulie și poate fi accesată de la următorul link: <https://www.coe.int/clip>. În plus, echipa proiectului a produs și distribuie în cursul activităților pe care le desfășoară materiale aferente proiectului, precum afișe pentru evenimente, pixuri, carnete, pungi din material textil și mape. După încheierea fiecărei activități, pe website se publică o prezentare succintă. Mass-media va fi informată despre evenimentele cu participare la nivel înalt și alte activități importante, în cadrul cărora se prezintă anumite livrabile ale proiectului. Se va face publicitate publicațiilor finanțate prin proiect.

Toate materialele care asigură vizibilitatea proiectului au fost elaborate în conformitate cu prevederile din manualul de identitate vizuală al Consiliului Europei, iar echipa proiectului a asigurat vizibilitatea contribuției UE în toate stadiile activităților. Toate rapoartele și informațiile folosite și distribuite vor menționa că acțiunile au fost desfășurate „cu finanțare din partea Uniunii Europene” și vor fi marcate corespunzător cu logoul Uniunii Europene.

7.2 Vizibilitatea UE

Proiectul va asigura vizibilitatea contribuției UE în toate stadiile activităților desfășurate. Consiliul Europei va lua toate măsurile adecvate pentru a face public faptul că finanțarea proiectului a fost obținută în urma unui acord cu Uniunea Europeană. Toate rapoartele și informațiile folosite și distribuite vor menționa că acțiunile au fost desfășurate „cu finanțare din partea Uniunii Europene” și vor fi marcate corespunzător cu logoul Uniunii Europene. Proiectul va implementa Planul de comunicare și vizibilitate (Anexa VI la contractul între UE și CoE). Anexa VII a acestui raport conține o formă detaliată a Planului de comunicare și vizibilitate.

7.3 Declarație de declinare

Toate publicațiile vor conține următoarea declarație de declinare: „Acest document a fost produs cu asistența financiară a Uniunii Europene și a Consiliului Europei. Opiniile exprimate în cuprinsul lui nu pot fi considerate, sub nici formă, că reflectă opinia oficială a Uniunii Europene și/sau a Consiliului Europei”.

7.4 Publicații

Proiectul va produce rapoarte prin care Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova va fi informată cu privire la constatările și progresele în activitatea de implementare a proiectului. După cum se arată în Condițiile generale din Acordul de proiect, „Orice publicație [livrabil al proiectului] și comunicat de presă va fi transmisă autorității contractante [Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova] imediat ce este emisă”. Orice publicație emisă va conține o confirmare privind contribuția financiară a UE și declarația de declinare de mai sus. Toate publicațiile vor fi puse la dispoziția publicului.

8 BUGET ȘI CONTRIBUȚII

Costul total al proiectului în perioada de 36 de luni este de 2.250.000 de euro. La această sumă contribuie cu 89% Uniunea Europeană și cu 11% Consiliul Europei.

La semnarea contractului (16 mai 2017) și la transmiterea primei cereri de plată, Consiliul Europei a primit suma inițială de **579.166,21 euro** cu titlul de primă rată de prefinanțare, în conformitate cu prevederile articolului 2 alineatul 2 din Condițiile speciale.

9 URMĂTORII PAȘI ȘI CONCLUZII

9.1 Următorii pași

În urma încheierii cu succes a fazei incipiente, implementarea ulterioară a proiectului va fi efectuată conform Planului de lucru al proiectului adoptat de către Comitetul de conducere.

9.2 Concluzii

Grație desfășurării fazei incipiente, Proiectul CLEP a reușit să își stabilească elementele necesare pentru un cadru de implementare eficient, prin stabilirea relațiilor cu părțile interesate cheie, prin asigurarea sprijinului politic, prin elaborarea și aprobarea planului de lucru al proiectului și prin constituirea unei echipe de proiect operaționale.

Au fost derulate mai multe activități de mare prioritate, pe baza nevoilor imediate ale beneficiarilor. În rândul părților interesate au fost identificate abordări diferite, priorități fluctuante și dezacorduri între agenții, care toate reprezintă unul dintre cele mai semnificative riscuri pentru punerea în aplicare a proiectului pe viitor. Un alt risc major are ca sursă procesul lent de recrutare și obstacolele procedurale la desemnarea conducerii instituțiilor cu rol esențial în prevenirea și combaterea corupției.

Trebuie făcute eforturi pentru a se asigura operaționalizarea deplină și efectivă a Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale și a Autorității Naționale de Integritate. Există nevoia presantă de a se elabora politici noi și robuste în ceea ce privește prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului pe baza identificării riscurilor curente și emergente. Apropiatele alegeri generale din 2018 pot da naștere unor reforme și inițiative instituționale care vor trebui atent analizate din perspectiva fezabilității și eficacității.

În acest context, proiectul CLEP reprezintă o oportunitate pentru instituțiile beneficiare, care își pot consolida și îmbunătăți sistemele de prevenire și combatere a corupției și spălării banilor și de recuperare a activelor, prin raportare la practici și standarde de prim rang la nivel mondial. În urma intenselor consultări purtate cu toți beneficiarii, planul de lucru al proiectului cuprinde toate elementele necesare pentru a garanta sprijinul efectiv în toate domeniile susmenționate. Relațiile nemijlocite cu actorii interesați contribuie la crearea unui cadru pozitiv, ce va favoriza reușita generală a viitoarelor activități ce se vor derula în cadrul acestui proiect și obținerea rezultatelor preconizate.

Ardita Abdiu

Șef Secția Crime Economice și Cooperare
Direcția acțiuni contra crimei
Direcția Generală a Drepturilor Omului și Statul de Drept - DG I

10 LISTA ANEXELOR

- Anexa I: Planul de lucru
- Anexa II: Termeni de referință ai Comitetului de conducere a proiectului
- Anexa III: Agenda conferinței de lansare a proiectului CLEP, 29 septembrie 2017
- Anexa VI: Pagina de internet a proiectului CLEP